

לבקש להיות "מבקש השם"

ומשה יקח את האוהל ונטה לו מחוץ למחנה וגו' והיה כל מבקש ה' יצא אל אוהל מועד אשר מחוץ למחנה - בגמרא ברכות (ס"ז). מובא: פתח ר' יהודה ראש המדברים בכל מקום בכבוד התורה ודרש והלא דברים ק"ו ומה ארון ה' שלא היה מרוחק אלא שנים עשר מיל אמרה התורה "והיה כל מבקש ה' יצא אל אוהל מועד", ת"ח שהולכים מעיר לעיר וממדינה למדינה ללמוד תורה על אחת כמה וכמה.

שואלים איך נעשים "מבקשי ה'", והתשובה מופיעה בפרשה כאן. התורה מלמדת אותנו שאם הוא משקיע כדי ללמוד תורה כמו הדוגמא של ת"ח שעוזבים את הבית והולכים מעיר לעיר וממדינה למדינה כדי ללמוד תורה, הם נקראים מבקשי ה' וזוכים לכתרה של תורה. ויסוד זה מובא במשלי בפסוק "אם תבקשנה ככסף וכמטמונים תחפשנה - אז תבין יראת ה' ודעת אלוקים תמצא". האדם צריך ללמוד ביגיעה ובשקידה כדי לזכות לקניני התורה.

שלמה המלך מביא על כך משל לאדם שמחפש אוצר גדול של כסף ומטמונים. הדרך היא שכאשר תרים אחריהם, עושים קידוחים ולא חסים על ההשקעה הגדולה. כך באותה מסירות, יחפש דרכים ותחבולות כיצד לצאת מהטרדות ולהסתפק במועט, כדי שיוכל לשבת וללמוד, ואז הקב"ה יגלה לו נפלאות ודברים שבדרך הטבע לא היה יכול לזכות בהם, ככתוב: ודעת אלוקים "תמצא", כמו מציאה שלא חשב עליה כלל.

זקני וילנא סיפרו על אחד מתלמידי הגר"א, שלמרות שנתעוור בימי נעוריו המשיך כל הימים לשקוד על תלמודו, עד שהגיע למעלות גדולות בתורה. הגר"א נטל על עצמו להשיאו לאשה, ואכן נמצאה אחת מבנות וילנא שהסכימה לבנות ביתה עם הצעיר העיור, ואביה אף התחייב להחזיק את הזוג על שלחנו, ובלבד שיוסיף לעמול בתורה.

שמחתו של הגר"א ביום הכנס בני הזוג לחופה היתה מרובה, והגיעה לשיאה לפני העמדת החופה. כאשר הובילו השושבינים לכסות את הכלה בהינומא, פנה הגר"א לתלמידו חביבו ואמר לו: "חז"ל אומרים שאסור לאדם לקדש אשה עד שיראנה, הרי שהחתן צריך לראות את הכלה!". והנה, אך יצוא יצאו הדברים מפי הגר"א, פקח החתן העיור את עיניו! ומאז והלאה שב לראות כאחד האדם.

כל העומדים שם, נוכחו לראות את כוחו של הגר"א, ויותר מכך למדו שמבקש ה' הדבק בתורה, קורעים לו את גזר הדין הבא לבטלו מהתורה.

שיא תורני

♦ הקריאה בתורה הארוכה ביותר ♦

כשחלה שבת-פרה בשבת פרשת ויקהל-פקודי, סך הפסוקים שקוראים יחד הוא 236.

עצה טובה

למניעת בל תשחית, מומלץ לאדם לאמוד מראש כמה דרכו לאכול, ואם יש לו ספק - ימזוג פחות או יוריד מהצלחת לפני תחילת האוכל, ואם בהמשך ירצה עוד - ימזוג עוד.

מגיד דבריו / פנינה מתורתו של הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל

"עיקר ביאת האדם לעולם הזה אינה לאכול ולשתות ולהתענג בדשן נפשו ולצבור ממון וכיוצא, כי דברים אלו תוהו הם ואין בהם מועיל".
("מגיד חדשות" ח"י עמ' שנ"ז).

וישלך מידיז את הלוחות וישבר אותם תחת ההר (ל"ב י"ט)

וישבר אותם תחת ר"ת "אות", לרמוז למ"ש בפסחים (פ"ז ע"ב): תנא לוחות נשברו "ואותיות פורחות".
(הרה"ג ר' רחביה חדוק שליט"א).

נקודת חן • עובדיה חן

בזכות שמירת סוד

לקבץ בתולות שנית. ואף על פי כן "אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה" (מגלה י"ג ע"א). [ועוד יש להוסיף שלאשה קשה לשמר סוד תחת לחץ, כמבאר בשבת ל"ג].

ומרן הראשון לציון הגאון רבי שלמה משה עמאר שליט"א בספרו "תמת ישראל" (מועדים עמ' רמ"ט) דיק ממה שנאמר "לא הגידה אסתר את עמה ואת מולדתה כי מרדכי צוה עליה אשר לא תגיד" (אסתר ב, י), שכל הסבה שלא הגידה היא מחמת שמרדכי צוה עליה. לולי צווי מרדכי, אסתר מצד עצמה סברה שכן כדאי לגלות וכך לסייע לאחיה היהודים, אבל הכניעה עצמה לשמע לקול חכמים למרות שלא הבינה.

הפלא הגדול יותר עליו מצביע רבנו הרמב"ם (בפרושו למגלת אסתר) הוא שמירת הסוד של כל היהודים. אסתר הלא היתה אחיניתו של מרדכי, גדול הדור, ונתן להניח כי שמעה הגיע לאזני מרבית היהודים אשר בשושן. מן הסתם הם אף שמעו כי גלקחה אל בית המלך ונבחרה כמלכה תחת ושתיה. כאשר התפרסם כי המלך עורך משתה ומחלק מתנות בכדי לשכנע את אסתר לגלות את מוצאה, וכי ידיעת פרט זה נחוצה לו ביותר, מה היה פשוט יותר מן שיגש אחד היהודים אל המלך, ילחש על אזנו מי היא אסתר ומי הוא עמה, והמלך בודאי לא היה מקפח את שכרו. אולם איש מתוכם לא התפתה לפצות פיו. מי כעמר ישראל!

ומה זכתה אסתר בזכות ששמרה על סודה? כתב הגאון רבי משה לוי זצ"ל בספרו "תורת משה" כת"י בחדושינו על המגלה (אסתר ט, לב) שבזכות ששמרה את הסוד וקיימה את מאמר מרדכי כנאמר "ואת מאמר מרדכי אסתר עשה" (אסתר ב, כ), זכתה שקבלו היהודים עליהם ועל זרעם אחריהם עד עולם את תקנתה, כנאמר "ומאמר אסתר קים דברי הפרים האלה" (שם ט, לב). מדה כנגד מדה לא בטלה – בזכות שקיימה "מאמר מרדכי", קבלו עם ישראל "מאמר אסתר".

שמועה יצאה באחת מקהלות ישראל כי שוחט העירה מכשיל את הרבים באכילת טרפות. הזמינו ראשי הקהל את הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל לחות דעתו בענין. עקב רבי שלמה אחר שחיטתו והתרשם שאכן יש להעבירו מתפקידו. אך כל עוד לא הגיע להחלטה סופית, נזהר לא לומר דבר לאיש, כדי שלא לפגע בכבודו. פנה ראש הקהל לרבי שלמה ואמר לו: "רבנו, הכל מכירים אותי כשומר סוד. אנא, יאמר נא לי בארבע עינים מה דינו של שוחט זה?". חקר רבי שלמה ואמר: "מקנא אני בך שהתברכת במדה טובה זו של שמירת סוד. אנסה גם אני ללמד ממך מדה זו, ולא אגלה סודם של אחרים..."

מרן ראש הישיבה הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א בספרו "סנסן ליאיר" (אסתר ב, כ) לומד מספור המגלה עד כמה חשובה שמירת סוד, שכן אסתר המלכה במשך ארבע שנים וארבעה חדשים מיום נשואיה לאחשורוש (עין שם פרוט החשבון), שמעה לצווי מרדכי ושמרה על סוד יהדותה. ובזכות עמידתה האיתנה, הצילה למעשה את עם ישראל מכליה, שכן ברור הדבר שאלו נודע להמן שאסתר יהודיה, היה משתדל לדעת למה הזמינה אותו לפני המלך, והיה מוצא דרכים להגותה מן המסלה כמו שעשה לושתיה.

ולא היה קל לנצר סוד זה כלל וכלל, שכן אחשורוש הפעיל את כל מכבש לחציו על מנת שאסתר תפתח את סגר לבה ותגלה את סוד מוצאה. ולא נתקררה דעתו עד שבמטרה לשכנעה לגלות סודה, ערך לכבודה משתה גדול "את משתה אסתר" שנקרא על שמה – ולא גלתה לו. "והנחה למדינות עשה" לכבודה הפחית למדינות מהמס המטל עליהם – ובכל זאת לא גלתה לו. "ויתן משאת" – שלח לשרים מתנות בשמה – ועדין לא גלתה לו.

הלך ובקש עצה ממרדכי מה לעשות כדי שתגלה לו, ולא ידע שמרדכי הורה לה לנהג כן. יעץ לו מרדכי "אין אשה מתקנאת אלא בדרך חברתה", תאים עליה שאם לא תגלה מאיזה עם היא – תחליף אותה באשה אחרת. ואכן, כשגם האיום הזה לא עזר, הורה

1. **זהבינו** - נתקלת במהלך השבוע ברעיון יפה, משל נחמד או סיפור עם מסר, עברת חוויה מעניינת, התלבטת בדילמה משמעותית, שמור זאת בזכרוןך כדי לשתף בזה את בני משפחתך סביב שלחן שבת (ע"פ הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א).

2. **ובבדתו** - השקיעו מראש בנראות של שולחן השבת - במפה מפיות וכלים נאים ומהודרים. זה יצור אוירה מרוממת ומכובדת בשולחן השבת (ר' יובל גולדן הי"ו).

3. **איפוק** - עד אחרי אכילת הסלטים, נסה להתאפק ולא לשים לב להפרעות הילדים, לא להתייחס לכל קנטור, ולהתעלם מילדים שיושבים לא בדיוק במקומותיהם. האוכל בדרך כלל יפתור את רוב הבעיות... (ר' דוד דמן הי"ו).

4. **הגשה מודעננת** - באמירת הדבר-תורה, לא חייבים להתעקש על הפורמט הסטנדרטי: "כתוב בפרשה... נשאלת השאלה...". כדאי לפתוח דוקא בסיפור או בדבר הלצה, ומשם לעבור לרעיון התורני. לפעמים דיון ושיחה חיה, יועילו יותר מאשר נאום פרטי. נסו לדוגמא, להפגיש או לעמת את הילדים עם דמות מן הפרשה: "איך אתם הייתם מתנהגים במקומם?". אפשר גם למצוא הקשרים אקטואליים בין הפרשה למה שקרה השבוע. (ע"פ הרב יוני לביא הי"ו).

5. **סיפור בהמשכים** - בחר סיפור יפה, חלק אותו לשלשה חלקים, ובכל סעודה ספר חלק אחד, ועצור בנקודת מתח.

6. **חידון** - ערוך חידון, היכן מוזכר בפרשת השבוע: צבע מסוים, דג, סולם וכדומה, או לחילופין חידון אלף-בית על מושגים. למשל, שם מהפרשה שמתחיל באל"ף, מלה שמתחילה בעי"ן מהחג שמתקרב? אפשר גם לעשות משחק 'אישיות' על אישים או מושגים מפרשת השבוע. (ר' מוטי שטיין הי"ו).

7. **פתקא טבא** - במשך השבוע יכתבו הילדים שבחים מחמאות או דברי תודה על האחים או על ההורים, ויכניסו לתיבה מיוחדת. באמצע הסעודה, פותחים את התיבה, ואחד הילדים (בתורנות) מקריא את הפתקים.

8. **תפקיד** - כל ילד יאמר או אפילו יקריא חידוש על הפרשה או שתי הלכות בהלכות שבת.

9. **אורחים** - הזמן מדי פעם אורחים לשבת. מול האורחים, גם ילדים שובבים יושבים יפה ומצטרפים לשירה, וכך יתרגלו לשולחן שבת תקין.

10. **השיבה מהודשת** - בדרך כלל, לא כדאי להעתיק ממה שהיה או לא היה בבית ההורים, ויתכן בהחלט גם שמה שהיה טוב עבור משפחתכם לפני חצי שנה, לא יתאים לכם היום. כדאי מדי שבוע לשאול את עצמכם את השאלות הבאות: מהן המטרות שאנו רוצים להשיג בשולחן השבת? מה משך הזמן המתאים לעשות זאת? מה יהיה שונה הפעם מן הפעם שעברה? (הרב יוני לביא הי"ו).

הוא - היה אומר + ביאור אמרות והנהגות חז"ל על ידי הברת אישיותם ואורח חייהם

רבן גמליאל הזקן - אינו מתחשב בכבוד עצמו ודואג לרווחת הציבור

רבן גמליאל הזקן היה דרכו לדאוג שהציבור לא יוציאו הוצאות יתירות כשהוא מראה בכך דוגמא אישית. הגמרא במסכת מועד קטן (דף כ"ז ע"ב) מספרת: "בראשונה היתה הוצאת המת קשה לקרוביו יותר ממייתתו [שהיו מוציאים על התכריכים ממון רב], עד שהיו קרוביו מניחין אותו ובורחין. עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות בעצמו ויצא בכלי פשתן, ונהגו העם אחריו להוציא בכלי פשתן". ומבואר בכתובות (דף ח' ע"ב) שבגלל זה תיקנו כוס בבית האבל כנגד רבן גמליאל.

וראיתי להרה"ג ר' דוד כוכב הי"ו שציין שגם רבי שמעון בנו של רבן גמליאל תפס אמנות אביו, וכמו שאמרו במסכת בבא בתרא (קס"ו ע"א): "אמר רבן שמעון בן גמליאל: המעון הזה! אם אלץ הלילה עד שיהו בדינרין... ועמדו קנין בו ביום ברבעתים". ע"ש.

והקשה מדוע נכדו של רבן גמליאל הזקן - רבן גמליאל דיבנה, נשתבח דוקא במעשה של בזבז שיעשה - הפך משיטת אבותיו, כמובא בסוכה (דף מ"א ע"ב): "מעשה ברבן גמליאל ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא, שהיו באין בספינה, ולא היה לולב אלא לרבן גמליאל בלבד, שלקחו באלף זוז... למה לי למימר שלקחו באלף זוז? להודיעך כמה מצוות חביבות עליהן". ויישב שפחיתות הערך שנהג רבן גמליאל, היתה רק בכבוד עצמו. ואילו לצורך מצוה וכבודה לא חש רבן גמליאל לבזבז, כי אשרי המוציא הוצאה מרובה מתוך שחביבה מצוה עליו.

שאלות ותשובות שענה לשואליו בקצרה מרן רה"י הגאון רבי מאיר מאזוז שליט"א

(מתוך ספר "מקור נאמן" ח"ד שעתיד בע"ה לראות אור)

שאלה: בירך על עוגה מזונות, ואח"כ הביאו לפניו "שלוה" שברכתה אדמה, האם יברך עליה, או שכיון שגם היא מין דגן כבר נפטר בברכת מזונות?

תשובה: אם לא היתה דעתו - נראה שיברך. ואם היתה דעתו - צריך לבדוק אם ברכת השלוה אדמה מספק, א"כ סב"ל. אני לא אכלתי שלוה מעודי. לא שלוותי ולא שקטתי.

שאלה: כתב הבא"ח (פרשת וישב ס' ז') שמי שהזכיר שם ומלכות על דעת לומר זוקף כפופים והוא טרם בירך ברכת מתיר אסורים, יסיים מתיר אסורים כדי שלא יפסיד ברכת זוקף כפופים. עכת"ד. ולכאורה קשה על זה משיטת הרמב"ם (הובאה במאירי ובאהל מועד ועוד) שסובר שהולכים אחרי מחשבתו, ומרן (סי' ר"ט סעי' א) פסק כדעה זו בסתם, וא"כ ברגע שחוזר ומברך זוקף כפופים ברכתו לבטלה. ואולי אפשר לומר שמאחר וברכות אלו חיובן גדול על פי הסוד, ואיכא ס"ס לברך, ספק כהגאונים ורש"י ודעמייהו ואת"ל כהרמב"ם מ"מ כאשר אמר את החתימה לא נכון הוי הפסק מחמת ספק, והוי כעין ס"ס ורוב הפוסקים. ודעת הגרי"ח ברב פעלים (ח"ב סי' יב) דכשיש ענין ע"פ הסוד עושים כעיקר הדין.

תשובה: תירוץ שכתבת נכון, ויש לו סיוע מדברי הרב עוד יוסף חי (פרשת וישב אות ד') שרוצה לפסוק שגם אם בירך זוקף כפופים, יוכל עוד לברך מתיר אסורים ע"ש. ובפרט שבתשובת הרמב"ם מבואר דדוקא בשיכר היוצא מן הגפן קאמר דיצא. ועיין במג"א (ריש סימן ר"ט) ובילקו"י (ח"ג עמוד תקט). ואכמ"ל. [ושיטת הרמב"ם שהולכים אחר מחשבתו היא יחידאה כמעט].

שאלה: בגינתי יש מספר גפנים מודלות אשר שריגיהם התערבו זה בזה ויצרו כמין סוכה. תחת גפנים אלה היה מונח עציץ נקוב עם שתיל של עגבניות. את העגבניות לא אכלנו מחשש כלאיים, השאלה מה עושים עם הגפנים?

תשובה: אם עדיין לא הגיעו הענבים לשיעור פול הלבן (עיין משנה ברורה סימן ר"ב ס"ק ט"ז), וכל שכן אם עדיין לא צמחו ענבים בכרם, הכרם מותר והירקות אסורים (ש"ע יו"ד סימן רצ"ו סעיף יו"ד).

שאלה: בירך מזונות על תפוח (לדוגמא), וענה השומע אמן ומיד תיקן ואמר בורא פרי העץ, האם יוכל השומע לענות אמן בשנית?

תשובה: יוכל, כיון שהמברך חזר בו תוך כדי דיבור.

פסוק בזמנו - פסוק מהפרשה הדומה על הזמן בו נקראת הפרשה

בפרשת ויקהל נאמר "מרבים העם להביא" (שמות לו, ה), וזו הפעם היחידה שנזכרה בתורה המלה "מרבים", רמז לחודש שבו נקראת הפרשה - חודש אדר שבו מרבים בשמחה.

נר ה' נשמת אדם

לע"נ לאה בת שרה ע"ה
לע"נ אפרים בן מימה פנינה ז"ל
לע"נ יוסף יצחק ז"ל בן שושנה תבלח"ט

לע"נ רבי עובדיה בן לולו זצ"ל
לע"נ רחל בת מו"ל ע"ה
לע"נ רבי אליהו בן אסתר זצ"ל

להצלחת פסח יוסף בן מלכה הי"ו

לקבלת העלון בדוא"ל, שלחו בקשה ל: 7654216@gmail.com